

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การบูรณาการสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการบูรณาการเนื้อหา ระหว่างวิชาสามัญและศาสนา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรแยกกันในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
3. เพื่อสังเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการรายวิชาและมาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3
4. เพื่อได้สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ใช้เป็นแนวทางการจัดทำหลักสูตรบูรณาการสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านปริมาณเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรแยกกันระหว่างวิชาสามัญและศาสนาในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านคุณภาพเกี่ยวกับกระบวนการบูรณาการเนื้อหาวิชา(สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3)ระหว่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ใช้ทฤษฎีการแบ่งประเภทเนื้อหาวิชาของฮิลดา ทาบา (Hilda Taba) เป็นบรรทัดฐานในการเชื่อมโยงระหว่างสองหลักสูตร พร้อมกับนำผลการสังเคราะห์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดง

ความคิดเห็น จำนวน 17 ท่าน จำนวน 2 รอบ โดยใช้กระบวนการของเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) และใช้สถิติ Wilcoxon matched – pairs signed-ranks test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างแนวคิดผู้ทรงคุณวุฒิระหว่างรอบที่ 1 และ รอบที่ 2

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบูรณาการสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. เนื้อหาประกอบด้วย

1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 1 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2. ทฤษฎีการแบ่งประเภทเนื้อหาวิชาของฮิลดา ทาบา (Hilda Taba)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม มีจำนวน 2 ประเภท คือ

1. การศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนารอบหลักสูตรบูรณาการ ซึ่งมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแสดงความเห็น คือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่แน่ใจ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

2. แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) มีจำนวน 2 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 สเตจ (Rating Scale) โดยนำเนื้อหาจากการศึกษาวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาและมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 131 ข้อ

รอบที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าชุดเดิม แต่ในรอบนี้ผู้วิจัยได้กำหนด ค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ที่วิเคราะห์ได้จากคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำหาคะแนนคำตอบเดิมของผู้ทรงคุณวุฒิในรอบที่ 1

การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ตามลำดับและขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บข้อมูลการศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากผู้บริหารและอาจารย์ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและรวบรวมส่งมายังผู้วิจัย เพื่อวิเคราะห์เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้

2. การเก็บข้อมูลจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องในการบูรณาการสาระและมาตรฐานรายวิชาและมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์สาระและมาตรฐานรายวิชาและมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังนี้

2.1 ส่งแบบสอบถามรอบที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 สเตจ ที่วิเคราะห์จากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาและมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 17 คน ให้อันดับตามข้อความนั้นๆ

2.2 ส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าที่มีข้อความเดิมจากรอบที่ 1 เพียงแต่ในรอบที่ 2 ผู้วิจัยได้เพิ่มค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ที่วิเคราะห์จากคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิในรอบแรก และนำคำตอบเดิมของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนในรอบแรก ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด เพื่อทบทวน

คำตอบเดิมของตนและตอบกลับมาอีกครั้ง หากคำตอบในรอบที่ 2 ของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคน ข้อใดอยู่นอกขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงเหตุผลในการตอบไว้ด้วย และเหตุผลดังกล่าวจะปรากฏในรายละเอียดของภาคผนวก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัย เรื่องการบูรณาการสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรแยกกันระหว่างวิชาสามัญและศาสนาในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยการหาค่าต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาด้วยการบูรณาการหลักสูตรและความต้องการในบูรณาการหลักสูตร
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์การกระจายของข้อมูลเป็นรายข้อและภาพรวม

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ในการพัฒนารอบหลักสูตรบูรณาการ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ประกอบด้วย

1. หาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อความ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการบูรณาการสาระและมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3
2. หาค่าความแตกต่างแนวคิดเห็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบแบบสอบถามระหว่างรอบที่ 1 และ 2 โดยใช้สถิติ Wilcoxon matched – pairs signed-ranks test

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรแยกกันระหว่างสามัญและศาสนา

การใช้หลักสูตรแยกกันในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งใช้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า

1 ปัญหาด้านวิชาการ

โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 217 คน หรือร้อยละ 53.93 มีความเห็นว่าเป็นปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน หรือร้อยละ 34.92 ไม่แน่ใจ และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 44 คน หรือร้อยละ 10.97 ไม่เห็นด้วย

2 ปัญหาด้านบริหารจัดการ

โดยภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 224 คน หรือร้อยละ 56.03 มีความเห็นว่าเป็นปัญหาในด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 129 คน หรือร้อยละ 32.22 ไม่แน่ใจ และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 47 คน หรือร้อยละ 11.85 ไม่เห็นด้วย

3 การแก้ปัญหาด้วยการบูรณาการหลักสูตรพบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เห็นด้วยกับแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการบูรณาการหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16

4 ลักษณะการบูรณาการที่พึงประสงค์ระหว่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และหลักสูตร อิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เห็นด้วยกับการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

การบูรณาการสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นที่ 3

การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ระหว่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า สาระและมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ส่วนใหญ่สามารถบูรณาการกันได้

สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ไม่บูรณาการกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบเดิม เนื่องจากเนื้อหาหรือสาระดังกล่าวเป็นความรู้ที่มีได้ชัดกับหลักการศาสนา

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่ได้สังเคราะห์เป็นสาระและมาตรฐานการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้ กระบวนการของเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในการศึกษาข้อมูล จำนวน 2 ครั้ง พบว่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการบูรณาการสาระและมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด และมากตามลำดับ ดังนี้

1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 วิชาวิทยาศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมากที่สุด นอกจากสาระดาราศาสตร์และอวกาศเห็นด้วยมาก

2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกข้อ

3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 วิชาสุขศึกษา และพลศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกข้อ

4 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 วิชาการงานและเทคโนโลยี ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกข้อ

5 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 วิชาภาษาต่างประเทศ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกข้อ

6 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 วิชาภาษาไทย ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกข้อ

7 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 วิชาคณิตศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกข้อ

8 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 วิชาศิลปะ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมากที่สุด นอกจากสาระทัศนศิลป์และดนตรี

ส่วนการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่ได้สังเคราะห์เป็นสาระและมาตรฐานการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้ กระบวนการของเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 2 ครั้ง โดยใช้สถิติ Wilcoxon matched – pairs signed-

ranks test พบว่าการบูรณาการสาระและมาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการและมาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ส่วนใหญ่คงเดิมมิได้เปลี่ยนแปลง มีเพียงบางข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะนำเสนอสาเหตุการเปลี่ยนแปลงในการอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

การอภิปรายผลการวิจัย

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสถานศึกษาที่จัดระบบการศึกษาทั้งวิชาสามัญและศาสนา ซึ่งใช้หลักสูตรแยกกันในการดำเนินการเรียนการสอน จึงทำให้สถานศึกษาดังกล่าวประสบปัญหาหลายๆ ด้าน เช่น ด้านการบริหารจัดการและการเรียนการสอน การจ้างครูผู้สอน เนื่องจากงบประมาณที่โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากรัฐนั้น ไม่เพียงพอในการจะพัฒนาโรงเรียนให้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่รัฐต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิตย์ สมะฮูน (2549: 13) พบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก่อนข้างจะไม่มีประสิทธิภาพและมาตรฐานเท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากสถานศึกษาดังกล่าวได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทั้งหลักสูตรศาสนาและสามัญ แต่เงินอุดหนุนที่รัฐจัดสรรให้นั้น สนับสนุนค่าใช้จ่ายคิดเป็นรายหัวต่อนักเรียนเฉพาะที่เรียนสามัญเท่านั้น ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องแบกรับภาระในการจ้างครูหรือบุคลากรที่เป็นครูสอนศาสนาและครูสอนสามัญด้วย จึงทำให้งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐไม่เพียงพอต่อการพัฒนาโรงเรียน

นอกจากนั้น การแยกหลักสูตรระหว่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ยังส่งผลกระทบต่องบประมาณไม่เพียงพอในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพล และชัน (2550:114) ซึ่งพบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีปัญหาเรื่องขาดสื่อการเรียนเป็นอันดับต้น อาจจะนำผลไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่ไม่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนั้น หากการบูรณาการระหว่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เข้าด้วยกันแล้ว โรงเรียนอาจจะมิงบประมาณเพียงพอในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน สามารถเพิ่มสวัสดิการและส่งเสริมครูผู้สอนที่ดีเด่น ด้วยการเพิ่มเงินเดือน ทั้งนี้เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจของครูอันจะนำไปสู่ การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของไพศิษฐ์ ชีวะกุล (2532 : 149 -150) ให้ข้อเสนอแนะในแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามว่า ควรจัดเนื้อหาของหลักสูตรในรูปแบบของการบูรณาการในทุกวิชาทั้งศาสนา สามัญและอาชีพ ควรจะจัดให้มีเนื้อหา

ที่เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ จำนวนคาบ เวลาเรียน จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาเหล่านี้เป็นต้น

ประเด็นเช่นกันได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิเลาะ แวอูเซ็งและคณะ (2550:3) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ควรให้มีการบูรณาการหลักสูตรหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 จัดทำหลักสูตรที่สนองต่อความต้องการของท้องถิ่น จัดให้ครูได้สอนตรงตามรายวิชาหรือสาขาที่จบ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่รัฐต้องการยกระดับการพัฒนาการเรียนการสอนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 12) ในแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ให้เร่งการใช้หลักสูตรบูรณาการและการเทียบโอนการเรียนวิชาศาสนาและวิชาสามัญทุกรูปแบบทั้งระบบ

อีกทั้งยังสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 44) ได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พุทธศักราช 2552 – 2555) เกี่ยวกับยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ว่า การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา ทั้งในและนอกระบบให้สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิต และปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการ โดยบูรณาการวิชาสามัญ ศาสนาและวิชาชีพในสัดส่วนที่เหมาะสม พร้อมทั้งสามารถใช้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นต้นทุนในการพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์

ข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพควรจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรดำเนินการจัดการเรียนการสอนบูรณาการทั้งหลักสูตรและการเรียนการสอน ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ (2551: 44) ได้กล่าวถึงจุดเด่นของศาสนาอิสลาม คือ การบูรณาการศาสนาเข้ากับทุกส่วนของการดำรงชีวิต วิถีชีวิตของคนศาสนาอิสลามถือว่าเมื่อมีความศรัทธาแล้วต้องปฏิบัติควบคู่กัน และได้หลอมรวมทั้งทางโลกกับทางธรรมเข้าด้วยกันเป็นหนึ่งเดียว ผสมกลมกลืนอย่างสมบูรณ์ และสอนให้ศาสนิกอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ทั้งนี้เนื่องจากอิสลามให้ความสำคัญกับการศึกษามีใช่เพียงการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์หรือกระบวนการในการดำรงชีวิตตามหลักการของศาสนาจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนอีกรุ่นหนึ่งจนถึงวันสุดท้ายของโลก (วันอาคีเราะฮ์) แต่การศึกษาตามหลักการศาสนาอิสลามนั้น จะให้ความสำคัญในการพัฒนาและบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกายและจิตวิญญาณให้มนุษย์สมบูรณ์ในทุกๆด้าน เพื่อให้เกิดความสันติสุขทั้งโลกคุณยา (โลกปัจจุบัน) และโลกหน้า (โลกอาคีเราะฮ์)

ด้วยเหตุดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนในศาสนาอิสลาม จึงจำเป็นต้อง ผสมผสานระหว่างวิชาความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม มีควมแยกระหว่างศาสนาและสามัญธรรมที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิมปัจจุบัน ที่ส่วนใหญ่จะแยกความรู้ออกเป็นสองประเภทด้วยกัน คือ

1. การศึกษาแบบดั้งเดิม (Traditional System) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามการศึกษาศาสนาอิสลามอย่างเดียว
2. การศึกษาแบบสมัยใหม่ (Modern System) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามการศึกษาสามัญอย่างเดียว

การแยกการศึกษาระหว่างการศึกษาแบบดั้งเดิม (Traditional System) ที่เน้น การศึกษาด้านศาสนาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ การเข้าใจถึงหลักการปฏิบัติของศาสนา และ การศึกษาแบบสมัยใหม่ (Modern System) ที่เน้นด้าน วิทยาศาสตร์หรือการประกอบอาชีพนั้น มิใช่แนวคิดของอิสลามแต่เป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลจากปรัชญาการศึกษาของตะวันตกและแนวคิดของนักคิดที่มีความคิดแบ่งแยกระหว่างวิชาศาสนาและ วิชาสามัญหรือเป็นที่รู้จักกันในนามเซคคิวลาร์ (Secular)

ดังกล่าวนั้นจะเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของอิสลามนั้น มิได้แยกระหว่าง วิชาสามัญและศาสนา แต่อิสลามส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนบูรณาการระหว่าง สองหลักสูตร และความรู้ทางด้านสามัญที่มีได้ชัดกับหลักการศาสนาถือว่าเป็นความรู้ของอิสลาม ซึ่งมุสลิมทุกคนจะต้องเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนด้วยการบูรณาการนั้น เป็นการ จัดการเรียนการสอนตามแนวทางของท่านศาสนทูต (ขอความจำเริญและความสันติจงมีแด่ท่าน) และเป็นความต้องการของนักปราชญ์มุสลิม ด้วยเหตุดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนแบบ บูรณาการควรเป็นประเด็นสำคัญที่นักวิชาการมุสลิม จะต้องตระหนักให้เกิดขึ้นในสังคมมุสลิม ทั่วประเทศ

ความแตกต่างแนวคิดผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้สถิติ Wilcoxon matched – pairs signed-ranks test

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 ท่านที่ได้ตอบ แบบสอบถามรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ในการเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิชาวิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์ เป็นวิชาที่มีเนื้อหาวิชาสามารถบูรณาการกับศาสนาอิสลามได้ ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาสาระสอดคล้องกับหลักการศาสนา จึงทำให้ผู้เรียนที่เรียนรู้วิชาศาสนา โดยเฉพาะหลักศรัทธาต่ออัลลอฮ์ จะเข้าใจง่ายขึ้น เพราะสามารถเชื่อมโยงสิ่งแวดล้อมกับอัลลอฮ์ ทรงเป็นผู้สร้างของสรรพสิ่งทั้งปวง และหากศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาวิทยาศาสตร์อย่างเดียวยังพบว่า จะสิ้นสุดด้วยธรรมชาติ เช่น โลกเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือ ทุกอย่างที่ว่าวิทยาศาสตร์ไม่สามารถอธิบายได้จะสิ้นสุดโดยคำว่าธรรมชาติ ซึ่งธรรมชาตินั้นคือ อัลลอฮ์ผู้ทรงสร้างหรือเป็นผู้ควบคุม เช่น การโคจรของดวงอาทิตย์ ที่นักวิทยาศาสตร์มีแนวคิดว่าได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ประเด็นนี้อัลลอฮ์ได้กล่าวในอัลกุรอาน บทที่ 36 : 38 ว่า

 وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

ความหมาย : ดวงอาทิตย์โคจรตามวิถีของมัน นั่นคือการกำหนดของพระผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงรอบรู้

ฉะนั้น หากเปลี่ยนแนวคิดของนักวิทยาศาสตร์ที่กล่าวว่าสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นเองทางธรรมชาติมาเป็นอัลลอฮ์เป็นผู้สร้างหรือดูแลควบคุม จะไม่มีการขัดแย้งระหว่างปรัชญาของวิทยาศาสตร์และอิสลามศึกษา อย่างไรก็ตาม มาตรฐานการเรียนรู้ที่บูรณาการระหว่างวิชาวิทยาศาสตร์และอิสลามศึกษาที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นต่างกัน มีดังนี้

สาระที่ 1. ว.1.2 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 1)

เรื่อง : เข้าใจและเห็นคุณค่าในการศรัทธาต่ออัลลอฮ์บนพื้นฐานของการเข้าใจที่พระองค์ทรงสร้างสิ่งมีชีวิต

การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นทางสติปัญญา เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้แนวคิดว่าการเข้าใจและเห็นคุณค่าการศรัทธาต่ออัลลอฮ์นั้น มิใช่เพียงแต่การศึกษาจากหลักฐานเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตที่พระองค์ได้สร้างขึ้นอย่างเดียวนั้น แต่สิ่งไม่มีชีวิตยังสามารถเป็นหลักฐานในการเข้าใจถึงหลักการศรัทธาต่อพระองค์เช่นกัน ประเด็นนี้ ผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้แนวคิดดังกล่าว เนื่องจากสรรพสิ่งทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต อัลลอฮ์ได้สร้างขึ้นเพียงพระองค์เดียว ดังที่พระองค์ได้กล่าวในอัลกุรอาน บทที่ 39 : 62 ว่า

﴿ ١٢ ﴾ اللَّهُ خَلِقُ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

อัลลอฮ์ คือผู้ทรงสร้างทุกสิ่ง และพระองค์เป็นผู้ทรงดูแลและคุ้มครองทุกสิ่ง (*1*)

(1) อัลลอฮ์เป็นผู้สร้างและผู้ให้บังเกิดทุกสิ่งทุกอย่าง ทรงมีอำนาจจัดการตามที่พระองค์ทรงประสงค์ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์

โครงการอัลกุรอานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ทุกสรรพสิ่งที่ถูกสร้างในโลกนี้ ไม่ว่าจะมองเห็นหรือไม่เห็น ล้วนเป็นหลักฐานที่บ่งชี้ถึงอัลลอฮ์ทรงเป็นผู้สร้างเพียงพระองค์เดียวโดยปราศจากภาคีหุ้นส่วนใดๆ

สาระที่ 1. ว.1.3 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 2)

เรื่อง : สํารวจ สืบค้น ข้อมูลและวิเคราะห์หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลฮะดีษ (วจนทํานศาสนทูต) ในการศรัทธาต่อความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ในการทรงสร้างสิ่งมีชีวิต

การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นทางสถิติ เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้แนวคิด ว่า หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลฮะดีษ (วจนทํานศาสนทูต) ได้กล่าวถึงความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ ในการสร้างสิ่งมีชีวิตอย่างเดียวนั้น ประเด็นนี้ ผู้วิจัยไม่เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว เนื่องจากอัลกุรอาน เป็นพระคํารัสของอัลลอฮ์ที่ประทานลงมายังมนุษย์เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตประจำวัน และอัลฮะดีษซึ่งเป็นบทบัญญัติที่อธิบายอัลกุรอาน ดังนั้น โครงการอัลกุรอานและวจนทํานศาสนทูตมิได้สอนเรื่องศรัทธาอย่างเดียวนั้น ทั้งนี้ เพื่อให้มนุษย์มีความสุขทั้งโลกนี้ และโลกหน้า (วันอาคีเราะห์) อัลลอฮ์ได้กล่าวใน อัลกุรอาน บทที่ 28 : 77 ว่า

وَأَبْتَغِ فِيمَا ءَاتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِن

كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ

﴿ ٧٧ ﴾ الْمُفْسِدِينَ

และจงแสวงหาสิ่งที่อัลลอฮ์ได้ประทานแก่เจ้าเพื่อปรโลก (*1*) และอย่าลืมนส่วน

ของเจ้าแห่งโลกนี้ (*2*) และจงทำความดี (*3*) เสมือนกับที่อัลลอฮ์ได้ทรงทำความดีแก่เจ้าและอย่า
แสวงหาความเสียหายในแผ่นดิน (*4*) แท้จริง อัลลอฮ์ไม่ทรงโปรดบรรดาผู้บ่อนทำลาย

- (1) คือทรัพย์สินสมบัติ โดยหวังความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ทั้งนี้ด้วยการทำความดีต่าง ๆ และการ
บริจาคด้วยความจงรักภักดี
- (2) และอย่าให้ส่วนได้ของเจ้าสูญเสียไปจากคุณยาของเจ้า ในการแสวงหาผลประโยชน์โดยทาง
ชะล้าล (เป็นที่อนุมัติ)
- (3) ต่อบ่าวของอัลลอฮ์
- (4) ด้วยทรัพย์สินสมบัตินี้ในทางที่ผิดและทำร้ายเพื่อนมนุษย์ หรือก่อความเสียหายในแผ่นดิน

สาระที่ 2. (ว. 2.1) เรื่อง : เข้าใจกระบวนการของอัลลอฮ์ในการสร้างสิ่งแวดล้อม
ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ มีกระบวนการสืบ
เสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในการเป็นหลักฐานการศรัทธา
ต่อพระองค์ หลีกเลี่ยงการตั้งภาคี เพื่อเป็นบ่าวที่ยำเกรง

สาระที่ 6 (ว. 6.1) เรื่อง : เข้าใจกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนผิวโลกและ
ภายในโลก ความสัมพันธ์ของกระบวนการต่าง ๆ ที่อัลลอฮ์เป็นผู้ทรงสร้างและผู้
คุ้มครองต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ภูมิประเทศและสัณฐานของโลก โดยมี
กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ความสามารถของพระองค์จากอัลกุรอานและอัล
ฮะดีษ (วจนท่านศาสนทูต)

การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นทางสถิติ เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้แนวคิด
สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรานั้น อัลลอฮ์เป็นผู้สร้าง ขณะที่บางท่านได้เสนอแนวคิดที่ว่าในทาง
วิทยาศาสตร์เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติซึ่งจะขัดกับหลักการศาสนา อย่างไรก็ตามคำว่า
“ธรรมชาติ” เป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้ในศาสนาอิสลาม เพราะอัลลอฮ์ได้กำหนดทุกสรรพสิ่ง
ในสากลจักรวาล เช่นการเคลื่อนไหว การทำงานของระบบอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายมนุษย์ตลอดจน
ถึงการโคจรของดวงดาวต่าง ๆ ในจักรวาล ซึ่งกฎระเบียบเหล่านี้ อัลลอฮ์ ทรงเป็นผู้ควบคุมทุกสิ่ง
เพียงผู้เดียว

2. วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นวิชาที่มีเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของศาสนา ซึ่งเมื่อพิจารณามาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่าส่วนใหญ่สามารถบูรณาการกันได้ เนื่องจากการบูรณาการนั้น เป็นการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรทั้งสอง ซึ่งมิได้เป็นการบูรณาการปรัชญาของทั้งสองวิชา ส่วนเนื้อหาสาระที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้มีความคิดเห็นเปลี่ยนแปลงดังนี้

สาระที่ 1. ส.1.2 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 2)

เรื่อง : ตระหนักถึงหลักการของศาสนาอิสลามและการปฏิบัติของนักปราชญ์มุสลิมและบุคคลอื่น ๆ ที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรม โดยการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นเหตุและผลในการปฏิบัติของตนเอง เพื่อน ครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข

การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นทางสถิติ เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้แนวคิด ว่า ข้อความดังกล่าวมิได้บูรณาการกันกับวิชาสามัญ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่า เมื่อบูรณาการมาตรฐานการเรียนรู้ในการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนสามารถไปดำเนินการจัดทำแผนการสอนโดยเชื่อมโยงกับวิชาอื่น ๆ ได้ แต่สิ่งที่ควรระมัดระวัง ครูผู้สอนที่จะดำเนินการบูรณาการเนื้อหาวิชาทั้งสองนั้น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจทั้งสองรายวิชา ตลอดจนเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้กำหนดไว้ด้วย

สาระที่ 1. ส.1.3 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 1)

เรื่อง : รู้และปฏิบัติตนตามหลักการของศาสนาอิสลาม หลักจริยธรรม ค่านิยมด้านอิสลาม และหลักความดีของศาสนาอื่น ๆ ที่ไม่ขัดกับศาสนาอิสลาม โดยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อมในชุมชนและประเทศชาติ เพื่ออยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2. ส.2.1 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 1)

เรื่อง : ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมุสลิมที่จะต้องปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลามในการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และบุคคลอื่น ๆ ได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 3. ส.3.1 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 5)

เรื่อง : เข้าใจเกี่ยวกับระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการของศาสนาอิสลาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นทางสถิติ เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้แนวคิดที่ว่า สาระและมาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการทั้งสามนั้น ข้อความจะขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม และไม่สามารถจะดำเนินการให้นักเรียนตอบคำถามในเวลาสอบได้

ผู้วิจัยเห็นว่าข้อความดังกล่าวมิได้ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม เพราะการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสิ่งที่ดีและไม่มีความแตกต่างระหว่างศาสนาอิสลามกับศาสนาอื่น ๆ ที่มีโซอิสลาม และหากศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะพบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะสร้างผู้เรียนให้เป็นคนดี จะประกอบด้วย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ สิ่งเหล่านั้นล้วนมิได้ขัดกับหลักการศาสนา เพียงแต่บางข้ออาจจะต้องศึกษาถึงรายละเอียดว่าครอบคลุมกับหลักการศาสนาอิสลามหรือไม่ เช่น ศาสนทูต ได้ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์สุจริต ว่า

التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الْأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ» (رواه الترمذي)

ความว่า “นักธุรกิจที่มีความซื่อสัตย์จะมารวมกัน (ในวันสิ้นโลก) กับศาสนทูต ผู้ที่มีศักดิ์ และเหล่าซุฮะดอ์ผู้ที่เสียชีวิตเพราะการต่อสู้ในหนทางอิสลาม” (อัด-ติรมิซีย์)

สาระที่ 4. ส.4.1 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 1)

เรื่อง : รู้และเข้าใจยุคสมัยทางประวัติศาสตร์อิสลามและประวัติศาสตร์อื่น ๆ เพื่อให้สามารถเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง

การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นทางสถิติ เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้แนวคิดที่ว่า ประวัติศาสตร์ไทยไม่สามารถจะบูรณาการกับประวัติศาสตร์อิสลามได้ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่า เมื่อมี

มาตรฐานในการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาในการเรียนรู้แล้ว ครูผู้สอนสามารถไปดำเนินการจัดทำแผนการสอนด้วยวิชาอื่น ๆ ได้ แต่สิ่งที่ควรระมัดระวัง ครูผู้สอนที่จะดำเนินการบูรณาการเนื้อหาวิชาทั้งสองนั้น จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจทั้งสองวิชา ตลอดจนเข้าใจมาตรฐานตามหลักสูตรได้กำหนดของแต่ละมาตรฐาน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

3. วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา

สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์ ชีวิตและครอบครัว การรักษาและการดูแลสุขภาพ ซึ่งเนื้อหาสาระของวิชาดังกล่าวมิได้ขัดกับหลักการอิสลาม เนื่องจาก ศาสนาอิสลามได้สนับสนุนส่งเสริมให้มุสลิมทุกคนเรียนรู้ และหากศึกษาอัลกุรอานเกี่ยวกับการพัฒนาการของทารกพบว่า มนุษย์ได้กำเนิดจากการปฏิสนธิระหว่างฝ่ายหญิงกับฝ่ายชาย เริ่มตั้งแต่มีการปฏิสนธิจากหยดน้ำไปฝังตัวอยู่ในมดลูก แล้วเริ่มพัฒนาขึ้นแรกเป็นก้อนเลือด จากนั้นก็จะพัฒนาเป็นก้อนเนื้อที่มีรูปร่างบ่งบอกถึงอวัยวะของมนุษย์ในที่สุด ดังที่อัลลอฮ์ได้กล่าวในอัลกุรอานบทที่ 86 : 5-7 ว่า

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴿٧﴾

ความว่า : ดังนั้นมนุษย์จงไตร่ตรองดูซิว่าเขาถูกบังเกิดมาจากอะไร, เข้าถูกบังเกิดน้ำที่พุ่งออกมา มันออกมาจากกระดูกสันหลัง (ของชาย) และกระดูกหน้าอก (ของหญิง)

อย่างไรก็ตาม สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับการบูรณาการวิชาสุขศึกษาและพลศึกษากับอิสลามศึกษา รายละเอียดดังต่อไปนี้

สาระที่ 1. พ. 1.1 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 2)

เรื่อง : เข้าใจการพัฒนาการของมนุษย์ตามหลักการของศาสนาอิสลามและศาสนาอื่น ๆ

การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นทางสถิติ เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้แนวคิดว่า ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการของมนุษย์ระหว่างศาสนาอิสลามและศาสนาอื่น ๆ นั้นมีความแตกต่างกัน จึงทำให้ไม่สามารถบูรณาการกันได้ ซึ่งความจริงแล้วการบูรณาการเนื้อหาสาระวิชาไม่จำเป็น

จะต้องอยู่บนพื้นฐานเนื้อหาสาระวิชาที่เหมือนกัน เพียงแต่เนื้อหาสาระวิชาที่จะ บูรณาการนั้น จะต้องมีความเกี่ยวข้องกัน เช่น พิจารณาระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ของวิชาสามัญและศาสนาว่า สาระและมาตรฐานการเรียนรู้มีความสอดคล้องตามทฤษฎีการบูรณาการหลักสูตรหรือไม่ ดังนั้น หากศึกษาถึงการพัฒนาการของมนุษย์ตามหลักการอิสลามจะพบว่า อัลลอฮ์ได้กล่าวในอัลกุรอาน อย่างชัดเจนดังที่โองการที่ได้กล่าวข้างต้น ขณะเดียวกันการพัฒนาการของมนุษย์ในหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ 2544 รายวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาได้กล่าวถึงเช่นกัน จึงสามารถบูรณา การกันได้

4. วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของ ครอบครัว การประกอบอาชีพ การใช้เทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้มิได้ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม เนื่องจากอิสลามให้ความสำคัญกับครอบครัว การดำรงชีวิต และการศึกษา ดังที่อัลลอฮ์ ได้กล่าว ในอัลกุรอานเกี่ยวกับการดูแลตนเองและครอบครัวให้พ้นจากไฟนรก บทที่ 66 : 6 ว่า

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾

โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงคุ้มครองตัวของพวกเจ้าและครอบครัวของพวกเจ้าให้พ้น จากไฟนรก เพราะเชื้อเพลิงของมันคือมนุษย์ และก้อนหิน มีมะลาอิกะฮ์ผู้แข็งแกร่งราวหาญคอยเฝ้า รักษามันอยู่ พวกเขาจะไม่ฝ่าฝืนอัลลอฮ์ในสิ่งที่พระองค์ทรงบัญชาแก่พวกเขา และพวกเขาจะ ปฏิบัติตามที่ถูกบัญชา

และหากศึกษาประวัติของศาสนทูต (คือลัลลอฮ์สุอะลัยฮิวะสัลลัม) พบว่า สมัยที่ ยังเป็นเด็กท่านเคยรับจ้างเลี้ยงแพะและเมื่อเป็นหนุ่ม ท่านเคยทำงานเป็นพ่อค้า และเคยเดินทาง ค้าขายถึงเมืองซีเรีย สิ่งเหล่านั้น บ่งบอกถึงการทำงานในอิสลามเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง อยากรู้ ใ้ตาม อิสลามสนับสนุนให้ทำงาน และกำหนดจริยธรรมในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่นต้องมีความ ซื่อสัตย์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่ยกยอกคดโกง ดังเช่น อัลลอฮ์ได้กล่าว ในอัลกุรอาน บทที่ 6 :152 ว่า

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۗ وَأَوْفُوا
 الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۗ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۗ وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا
 وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۗ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَٰلِكُمْ وَصَّوْنَاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ

تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾

“และจงอย่าเข้าใกล้ทรัพย์สมบัติของเด็กกำพร้า นอกจากด้วยวิถีทางที่ดียิ่งจนกว่า เขาจะบรรลุนิติภาวะ และจงให้ครบเต็มซึ่งเครื่องตวงและเครื่องชั่งด้วยความเที่ยงตรง เราจะไม่ บังคับชีวิตนั้นมีความสามารถเท่านั้น และเมื่อพวกเขาพูด ก็จงยุติธรรม และแม้ว่าเขาจะเป็นญาติที่ ใกล้ชิดก็ตาม และต่อสัญญาของอัลลอฮ์นั้นก็จงปฏิบัติตามให้ครบถ้วน นั่นแหละที่พระองค์ได้ทรง สั่งเสียมันไว้แก่พวกเขา เพื่อว่าพวกเขาจะได้รำลึก” (อัล-อันอาม 6:152)

5. วิชาภาษาต่างประเทศ

ภาษาเป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับ การอ่าน การเขียน การฟัง เพื่อให้เข้าใจถึงศิลปะ วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ความเจริญรุ่งเรืองของแต่ละชนชาติ ฉะนั้น การเรียนรู้ทุกภาษาจะไม่ขัด กับหลักการศาสนาอิสลามอย่างแน่นอน และปัจจุบัน อัลกุรอานได้ถูกแปลจากภาษาอาหรับเป็น ภาษาอื่น ๆ เพื่อให้แต่ละเชื้อชาติที่มีเชื้อชาวอาหรับเข้าใจถึงหลักการอิสลามอย่างถ่องแท้ อย่างไรก็ตาม การบูรณาการสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษาระดับ พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กับมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังมีผู้ทรงคุณวุฒิให้แนวคิดที่แตกต่างกัน ดังนี้

สาระที่ 1. ค. 1.1 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 2)

เรื่อง : เข้าใจและตีความอัลกุรอานและอัลฮะดีษ (วจนทานศาสนทูต) และสื่อที่ มิใช่ความเรียงในรูปแบบต่าง ๆ โดยถ่ายโอนเป็นข้อความที่ใช้ถ้อยคำของ ตนเองหรือถ่ายโอนข้อความที่เป็นสื่อที่มีข้อความเรียง

การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นทางสถิติ เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้แนวคิด ว่า อัลกุรอานและวจนของท่านศาสนทูต(คืออัลลัดลอสสูอะลัยฮะสลัม) เป็นสิ่งที่ยากในการที่จะ ตีความให้สอดคล้องกับสื่อต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่า การเข้าใจเช่นนั้นจะเป็นการเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เนื่องจากอัลกุรอานและวจนของท่านศาสนทูต สามารถเป็นสื่อการเรียนการสอนได้ทุกภาษา

6. วิชาคณิตศาสตร์

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ศาสนาอิสลามสนับสนุนให้เรียนรู้ เพราะทุกสาระการเรียนรู้ของวิชาคณิตศาสตร์ มิได้ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม และหากมุสลิมไม่ศึกษาวิชาคณิตศาสตร์แล้ว จะทำให้ไม่สามารถคำนวณเวลาเพื่อกำหนดเวลาในการละหมาดและถือศีลอดได้ ปัจจุบัน ความรู้เกี่ยวกับการคำนวณที่รู้จักกันในนาม **วิชาอัลฟาลัก** กำลังจะสูญหายจากโลกมุสลิม เนื่องจาก **วิชาอัลฟาลัก** จะต้องเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ควบคู่กับหลักการอิสลาม ซึ่งผู้รู้มีจำนวนน้อยมาก ฉะนั้น การศึกษาวิชาคณิตศาสตร์ควบคู่กับหลักการศาสนาอิสลามนั้น เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคน และในการบูรณาการมาตรฐานการเรียนรู้ระหว่างวิชาคณิตศาสตร์กับอิสลามศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระการวัด มีผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นแตกต่างกันดังนี้

สาระที่ 1. (ก. 2.1)

เรื่อง : เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัดทั่วไป หลักการของศาสนาอิสลามด้านอิบาดะฮ์ และมูอามาละฮ์ในการดำรงชีวิตเพื่อเป็นบ่าวที่ยำเกรงต่ออัลลอฮ์ การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นทางสถิติ เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้แนวคิดว่าเป็นการบูรณาการระหว่างเนื้อหาสาระวิชาสามัญและศาสนาไม่สอดคล้องกัน ซึ่งผู้วิจัยไม่เห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าว เนื่องจากวิชาศาสนาในหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาศาสนบัญญัติด้วยการวัด การตวง ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของวิชาคณิตศาสตร์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการวัดอย่างชัดเจน

7. วิชาศิลปะ

ศิลปะ เป็นวิชาที่เรียนรู้เกี่ยวกับทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ ซึ่งนักวิชาการมุสลิมบางคนให้ความเห็นว่าเป็นการละเล่น (ดนตรี) ได้ถูกห้ามตามหลักการของศาสนาอิสลาม ดังที่อัลลอฮ์ได้กล่าวในอัลกุรอาน บทที่ 31 : 6 ว่า

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٦﴾

และในหมุ่มนุซัยมีผู้ซื้อเอาเรื่องไร้สาระ เพื่อทำให้เขาหลงไปจากทางของอัลลอฮ์

(*1*) โดยปราศจากความรู้อันมั่นคงและถือเอามันเป็นเรื่องขบขัน คนเหล่านี้พวกเขาจะได้รับการลงโทษอันอัปยศ

(1) คือทำให้หลงลืมจากการจงรักภักดีต่ออัลลอฮ์และขัดขวางแนวทางของพระองค์ โดยไม่มีความดีและประโยชน์อันใดเลย อับดุลลอฮ์ อิบน์มุสอู๊ด และหะซัน อัลบัสรี๊ย์ กล่าวว่า หมายถึงการร้องรำทำเพลง

Abd-ur-Rahmān Al-Baghdādī.(2005 : บทนำ) กล่าวว่าเศาะหาบะฮ์ของท่านศาสนทูต (คือลัลลอฮ์ซุฮะลัยฮะฮ์) อย่างเช่น อิบน์ อับบาส อิบน์ มัสอูด และตาบียีน (บุคคลที่ดำรงชีวิตพร้อมกับสาวกของท่านรอซูล) อย่างเช่น มุญาฮิด หะสัน อัลบัสรี๊ย์ อิกริมะฮ์ สะอีด บิน ซุเบรฺ เกาะตาดะฮ์ และอับรอฮีม อันนะคออียฺ ได้้อรรถาธิบาย คำว่า “ละฮฺลุคฺ หะดِيث” เป็นการร้องเพลงหรือการชื้อขาย (เช่นนักร้องหญิง)

ขณะที่นักวิชาการมุสลิมบางท่านที่กล่าวว่าการละเล่นดังกล่าว (ดนตรี) อิสลามได้ออนุญาต ดังที่อัลลอฮ์ได้กล่าวในอัลกุรอาน บทที่ 31: 19 ว่า

وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَأَعْظُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ
لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿١٩﴾

“และเจ้าจงก้าวเท้าของเจ้าพอประมาณ และจงลดเสียงของเจ้าลง (*1*) แท้จริงเสียงที่น่าเกลียดยิ่งคือเสียง(ร้อง) ของลา”

(1) เพราะการพูดเสียงดังเป็นการกระทำที่น่าเกลียด ซึ่งสุภาพชนที่มีปัญญาแล้วจะไม่กระทำได้

Abd-ur-Rahmān Al-Baghdādī.(2005 : บทที่ 5)กล่าวว่า ท่านอิหม่ามอัลฆอซาลีได้อรรถาธิบายความหมายของโองการอัลกุรอานดังกล่าว ความว่า อัลลอฮ์ทรงสรรเสริญเสียงที่ดี จึงทำให้สามารถฟังบทเพลงที่ดีได้ (อัลฆอซาลี อิชยา อุมมุลุดดีน ส่วนที่ 4 เล่ม 2 หน้า 141)

จากหลักฐานข้างต้นนั้น ทำให้แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการบูรณาการเนื้อหาสาระวิชา ศิลปะ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กับเนื้อหาสาระวิชาในหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีแนวคิดที่หลากหลายจึงทำให้ส่วนใหญ่เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวระหว่างรอบที่ 1 และรอบ 2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สาระที่ 1. ศ.1.1

เรื่อง : รู้และเข้าใจทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ สามารถวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ บนพื้นฐานสังเกตการณ์ ใช้น้ำเสียงกิริยา

ท่าทางการใช้ถ้อยคำของผู้พูดและสามารถแสดงหลักการของศาสนา
อิสลาม แสดงความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ

สาระที่ 1. ศ.1.1 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 2, 4 และ 5)

ข้อที่ 2 เรื่อง : กิดริเริ่ม คัดแปลงใช้ทัศนธาตุ และองค์ประกอบทาง
ทัศนศิลป์ เทคนิค วิธีการ รูปแบบใหม่ๆ ในการสร้างงาน
ทัศนศิลป์ตามความถนัดที่ไม่ผิดกับหลักการของศาสนาอิสลาม

ข้อที่ 4 : วิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ทัศนศิลป์ตามหลักการของ
ศาสนาอิสลาม

ข้อที่ 5 : เรื่องแสดงออกถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงามจาก
ประสบการณ์ จินตนาการที่อยู่บนหลักการของศาสนาอิสลาม

สาระที่ 1. ศ.1.2 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 1 และ 2)

ข้อที่ 1 : เรื่องเข้าใจแนวความคิดเกี่ยวกับทัศนศิลป์บนพื้นฐานของ
หลักการศาสนาอิสลามในการดำรงชีวิต

ข้อที่ 2 : เรื่อง ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าในการสร้างทัศนศิลป์ที่สะท้อน
แนวคิดอิสลามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 2. (ศ.2.1)

เรื่อง : เข้าใจและสามารถวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับดนตรีที่
อิสลามอนุญาตและไม่อนุญาตตลอดขึ้นชมพร้อมประยุกต์ใช้เครื่อง
ดนตรีที่อิสลามอนุญาตในการดำรงชีวิต

สาระที่ 2. ศ.2.1 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 2, 3 และ 5)

ข้อที่ 2 เรื่อง : วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ถึงสาเหตุที่อิสลามไม่อนุญาต
ในการละเล่นดนตรี

ข้อที่ 3 เรื่อง : แสดงออกถึงความรู้สึกไพเราะของดนตรีที่อิสลาม
อนุญาต

ข้อที่ 5 เรื่อง : แสดงความคิดเห็นและจำแนกความแตกต่างของดนตรี
ที่อิสลามอนุญาตและไม่อนุญาต

สาระที่ 2. (ศ.2.2)

เรื่อง: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม
เห็นคุณค่าดนตรีที่ไม่ขัดกับหลักการอิสลามซึ่งเป็นมรดกและภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 2. ศ.2.2 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 1 และ 2)

ข้อที่ 1 เรื่อง : เข้าใจแนวความคิดของอิสลามเกี่ยวกับการเล่นดนตรี
ที่อิสลามอนุญาตและไม่อนุญาตในการดำรงชีวิต

ข้อที่ 2 เรื่อง : มีส่วนร่วมและซาบซึ้งในกิจกรรมดนตรีที่อิสลาม
อนุญาตและหลีกเลี่ยงในกิจกรรมดนตรีที่อิสลามไม่อนุญาต

สาระที่ 3. ศ.3.1 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 2,3,4 และ 5)

ข้อที่ 2 เรื่อง : วิจารณ์ประโยชน์และโทษการละเล่นนาฏศิลป์ตาม
แนวคิดของอิสลาม

ข้อที่ 3 เรื่อง : แสดงออกถึงความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ศิลปะการแสดงในรูปแบบต่าง ๆ บนพื้นฐานของหลักการ
อิสลาม

ข้อที่ 4 เรื่อง : วิเคราะห์ วิพากษ์ และวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ตาม
แนวทางศาสนาอิสลาม

ข้อที่ 5 เรื่อง : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์
วัฒนธรรมและความขัดแย้งกับหลักการอิสลาม

สาระที่ 3. ศ. 3.2 (มาตรฐานการเรียนรู้บูรณาการช่วงชั้นที่ 3 ข้อที่ 1)

ข้อที่ 1 เรื่อง : ตำรวจและทำความเข้าใจรูปแบบ วิธีการแสดงทาง
นาฏศิลป์ และการละครตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่
มิใช่อิสลาม

การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นทางสถิติ เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้แนวคิด
ว่า วิชาศิลปะ เป็นสิ่งที่จะต้องห้ามในอิสลาม ขณะที่บางท่านมีแนวความคิดว่า ศิลปะอิสลามอนุญาต
ให้เล่นได้ ดังโครงการอัลกุรอานที่ได้กล่าวข้างต้น ซึ่งมีนักปราชญ์มุสลิมให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน
ฉะนั้น ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องนี้จึงมีความแตกต่างด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรบูรณาการระหว่างสามัญและศาสนาเข้าด้วยกัน
2. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการระหว่างสามัญและศาสนา
3. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
4. ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ควรกำหนดให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และความต้องการของชุมชนในแต่ละพื้นที่การศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้สนใจจะทำวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตรควรศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. ควรศึกษาวิเคราะห์ตัวชี้วัดระหว่างหลักสูตรสามัญและหลักสูตรอิสลามศึกษา เพื่อกำหนดเป็นตัวชี้วัดแบบบูรณาการ
2. ควรศึกษาวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ระหว่างหลักสูตรสามัญและหลักสูตรอิสลามศึกษา เพื่อกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้แบบบูรณาการ
3. ควรศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการวัดและประเมินแบบบูรณาการเพื่อการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ